

Hallituksen esitys eduskunnalle etäyhteyksien käytön edistämistä oikeudenkäynneissä yleisissä tuomioistuimissa koskevaksi lainsäädännöksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle etäyhteyksien käytön edistämistä oikeudenkäynneissä yleisissä tuomioistuimissa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 63/2024 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Lakivaliokunta (LaVM 7/2024 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa etäyhteyksien käytön edistämistä oikeudenkäynneissä yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön toimivuutta ja vaikutuksia, mukaan lukien etäoikeudenkäynnin julkisuuden toteuttaminen sekä antaa asiasta lakivaliokunnalle selvityksen vuoden 2029 loppuun mennessä.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 15 d §, sellaisena kuin se on laissa 422/2018,
muutetaan 12 luvun 8 §:n 4 ja 5 momentti sekä 17 luvun 41 §:n 4 momentti ja 52 §,
sellaisina kuin ne ovat, 12 luvun 8 §:n 4 ja 5 momentti laissa 422/2018 sekä 17 luvun 41 §:n
4 momentti laissa 732/2015 ja 52 § laeissa 732/2015 ja 11/2016, sekä
lisätään 2 luvun 1, 8, 9 ja 11 §:n edelle uusi väliotsikko, lukuun uusi 15—17 § ja niiden edelle
uusi väliotsikko, 12 luvun 8 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 422/2018, uusi 6 momentti sekä
14 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 244/2006, uusi 2 momentti seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 126/2024 vp

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

Päätösvaltaisuus käräjäoikeudessa

1 §

Päätösvaltaisuus hovioikeudessa

8 §

Päätösvaltaisuus korkeimmassa oikeudessa

9 §

Yleisiä säännöksiä päätösvaltaisuudesta

11 §

Etäyhteydet oikeudenkäynnissä

15 §

Tuomioistuimen kokoonpanon jäsenten on oltava suullisessa käsittelyssä läsnä istuntosalissa. Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tuomioistuimen puheenjohtaja voi sallia tuomioistuimen muun jäsenen osallistuvan suulliseen käsittelyyn käyttäen teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään (*etäyhteys*), jos siihen on perusteltu syy ja jos puheenjohtaja harkitsee tämän soveliaaksi ottaen huomioon asian laatu ja merkitys asianosaiselle.

Tuomioistuimen jäsen ei saa osallistua etäyhteydellä suulliseen käsittelyyn oleskellessaan ulkomailla.

16 §

Sen estämättä, mitä 15 §:n 1 momentissa säädetään, rikos- ja riita-asian suullinen valmistelu voidaan toimittaa niin, että puheenjohtaja ja tuomioistuimen muu ratkaisukokoonpano sekä asianosaiset osallistuvat siihen etäyhteydellä, jos tuomioistuin harkitsee tämän soveliaaksi (*etäoikeudenkäynti*).

Rikos-, riita- ja hakemusasian pääkäsittelyssä ja muussa suullisessa käsittelyssä voidaan soveltaa, mitä 1 momentissa säädetään, jos siihen on perusteltu syy ottaen huomioon asian laatu ja merkitys asianosaiselle.

Suullinen valmistelu voidaan pitää käyttäen teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puheyhteys keskenään, jos tuomioistuin katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi.

Eduskunnan vastaus EV 126/2024 vp

17 §

Meneteltäessä 16 §:ssä tarkoitettulla tavalla tuomioistuimen on taattava oikeudenkäynnin julkisuuden toteutuminen siten, että yleisö voi seurata julkista suullista käsittelyä puhe- ja näköyhteyden välityksellä.

12 luku

Asianosaisista

8 §

Mitä tässä luvussa säädetään kutsuista sekä pakkokeinoista ja poissaolon seuraamuksista, sovelletaan myös osallistumiseen suulliseen käsittelyyn käyttäen teknistä tiedonvälitystapaa.

Jos asianosainen ei anna 1 momentissa tarkoitettua suostumusta, tuomioistuin voi kuitenkin poikkeuksellisesti määrätä, että hänen osallistumisensa suulliseen käsittelyyn toteutetaan etäyhteydellä, jos siihen on erityinen syy. Harkinnassa on otettava huomioon asian laatu ja merkitys asianosaiselle, käsittelyn vaihe ja tarve turvata käsittelyn järjestys tai turvallisuus sekä muut olosuhteet.

Tässä pykälässä tarkoitettu osallistuminen voidaan valmisteluistunnossa toteuttaa myös ilman näköyhteyttä, jos tuomioistuin katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi. Tällöin ei kuitenkaan sovelleta, mitä 5 momentissa säädetään.

14 luku

Asian käsittelystä oikeudessa

6 §

Jos poistettavaksi määrätty on asianosainen, hänelle on varattava mahdollisuus osallistua oikeudenkäyntiin etäyhteydellä, jos se on mahdollista.

17 luku

Todistelusta

41 §

Jos kuulustelu toimitetaan etäyhteydellä, kuulusteluun voidaan soveltaa, mitä todistelutarkoituksessa kuultavan asianosaisen taikka todistajan ja asiantuntijan poissaolon seuraamuksista ja heihin kohdistettavista pakkokeinoista säädetään. Kutsussa on ilmoitettava 3 momentissa säädettyjen tietojen lisäksi, millä tavoin kuulustelu toimitetaan.

Eduskunnan vastaus EV 126/2024 vp

52 §

Todistelutarkoituksessa kuultavaa asianosaista sekä todistajaa ja asiantuntijaa voidaan kuulla pääkäsittelyssä hänen henkilökohtaisesti läsnä olematta etäyhteydellä, jos tuomioistuin harkitsee tämän soveliaaksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kuuleminen voidaan toimittaa myös ilman näköyhteyttä, jos tuomioistuin harkitsee tämän soveliaaksi ja jos:

1) kuultavan kertomuksen uskottavuutta voidaan luotettavasti arvioida ilman hänen henkilökohtaista läsnäoloaan pääkäsittelyssä;

2) kuultava ei sairauden tai muun synn vuoksi voi saapua henkilökohtaisesti pääkäsittelyyn;

3) kuultavan henkilökohtaisesta saapumisesta pääkäsittelyyn aiheutuu todisteen merkitykseen verrattuna huomattavia kustannuksia tai huomattavaa haittaa; tai

4) kuultava on jäänyt pois pääkäsittelystä eikä hänen henkilökohtaisella kuulemisellaan ole asian selvittämiseksi keskeinen merkitys.

Kuulemista ei kuitenkaan saa toimittaa ilman näköyhteyttä, jos kuultava ei ole täyttänyt 15 vuotta tai hänen henkinen toimintansa on häiriintynyt.

Asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kuultavalle kysymyksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 10 a § ja 7 luvun 14 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 423/2018,

muutetaan 8 luvun 13 §:n 4 ja 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 423/2018, sekä

lisätään 8 luvun 13 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 423/2018, uusi 6 momentti seuraavasti:

8 luku

Asianosaisista

13 §

Mitä tässä luvussa säädetään kutsuista sekä pakkokeinoista ja poissaolon seuraamuksista, sovelletaan myös osallistumiseen suulliseen käsittelyyn käyttäen teknistä tiedonvälitystapaa.

Jos asianosainen ei anna 1 momentissa tarkoitettua suostumusta, tuomioistuin voi kuitenkin poikkeuksellisesti määrätä, että hänen osallistumisensa suulliseen käsittelyyn toteutetaan teknisellä tiedonvälitystavalla, jossa istuntoon osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään, jos sii-

Eduskunnan vastaus EV 126/2024 vp

hen on erityinen syy. Harkinnassa on otettava huomioon asian laatu ja merkitys asianosaiselle, käsittelyn vaihe ja tarve turvata käsittelyn järjestys tai turvallisuus sekä muut olosuhteet.

Tässä pykälässä tarkoitettu osallistuminen voidaan valmisteluistunnossa toteuttaa myös ilman näköyhteyttä, jos tuomioistuin katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi. Tällöin ei kuitenkaan sovelleta, mitä 5 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

pakkokeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 3 luvun 1 §:n 2 momentti ja 8 luvun 17 §:n 1 momentti sekä
lisätään 3 luvun 14 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 452/2023, uusi 5 momentti seuraavasti:

3 luku

Tuomioistuinmenettely vangitsemisasiassa

1 §

Vangitsemisesta päättävä viranomainen

Vangitsemista koskevaa asiaa käsiteltäessä käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Istunto voidaan pitää myös muuna aikana ja muussa paikassa kuin yleisen alioikeuden istunnosta säädetään. Asian käsittelyyn sovelletaan lisäksi, mitä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 15 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa ja 17 §:ssä säädetään.

14 §

Määräajan asettaminen syytteen nostamista varten

Asian käsittelyyn sovelletaan lisäksi, mitä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 15 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa ja 17 §:ssä säädetään.

Eduskunnan vastaus EV 126/2024 vp

8 luku

Etsintä

17 §

Erityistä kotietsintää koskeva tuomioistuinkäsittely

Erityisestä kotietsinnästä päättää syyteasiassa toimivaltainen tuomioistuin. Ennen syytteen nostamista etsinnästä saa päättää myös se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä etsinnän kohteena oleva paikka sijaitsee. Asiaa käsittelevä käräjäoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Asian käsittelyyn sovelletaan lisäksi, mitä oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 15 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa ja 17 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 30 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 425/2018, seuraavasti:

30 §

Asian käsittely tuomioistuimessa

Maksuvelvollisen on osallistuttava tuomioistuimen käsittelyyn, jos hän haluaa tulla kuulluksi. Jos maksuvelvollinen on laillista estettä ilmoittamatta poissa, asia voidaan ratkaista hänen poisolostaan huolimatta. Maksuvelvollinen voi ennen asian käsittelyä toimittaa kirjallisen vastineen tuomioistuimen kansliaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 4 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) 4 § ja 14 §:n 2 momentti sekä
lisätään 14 §:ään uusi 4 momentti, seuraavasti:

4 §

Oikeudenkäyntiä koskevien perustietojen julkisuus

Tiedot asiaa käsittelevästä tuomioistuimesta, asian yksilöidystä laadusta, asian käsittelyn vaiheista sekä suullisen käsittelyn ajankohdasta ja käsittelypaikasta samoin kuin asianosaisen yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot ovat julkisia. Jos suullisella käsittelyllä ei ole käsittelypaikkaa, tieto siitä, miten suullista käsittelyä voi seurata, on julkinen. Tuomioistuin voi kuitenkin 6 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa määrätä pidettäväksi salassa tiedon asianomistajan tai turvapaikanhakijan henkilöllisyydestä.

14 §

Suullisen käsittelyn julkisuus

Jokaisella on oikeus olla läsnä asian julkisessa käsittelyssä tai seurata sitä videoyhteydellä, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Jos oikeudenkäynti toimitetaan oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 16 §:ssä tarkoitettuna etaoikeudenkäyntinä, 3 momentissa tarkoitettun juttuluettelon on oltava tuomioistuimen kansliassa tai sijaintipaikkakunnalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta annetun lain 5 §:n ja voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta annetun lain (101/2022) 5 §:n 3 momentti ja voimaantulosäännös seuraavasti:

5 §

Turvatarkastustoimenpiteet

Turvatarkastajalla on myös oikeus 1 momentissa säädetyin tavoin tarkastaa henkilö, joka haluaa katsoa tuomioistuimessa kuva- ja äänitallennetta tai seurata oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 16 §:ssä tarkoitettua etäoikeudenkäyntiä, ja hänen mukanaan olevat tavarat sen selvittämiseksi, ettei hänellä ole mukanaan kuvan tallentamiseen soveltuvaa välinettä. Turvatarkastajalla on samoin edellytyksin oikeus ottaa pois tarkastuksessa tai muuten löydetty kuvan tallentamiseen soveltuva väline kuva- ja äänitallenteen katsomisen ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan samana päivänä kuin turvatarkastuksista tuomioistuimissa annetun lain 1 ja 5 §:n muuttamisesta annetun lain 5 §:n ja voimaantulosäännöksen muuttamisesta annettu laki (/).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetun lain (430/2017) 16 §:n 2 momentti, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 126/2024 vp

16 §

Rikoksesta epäillyn tai vastaajan kuuleminen videoneuvottelua käyttäen

-----
Rikosasian vastaajan kuulemisen edellytyksenä on, että kuuleminen ei asian laatu sekä muut olosuhteet huomioon ottaen vaaranna vastaajan oikeusturvaa. Kuulemisesta päättää 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu käräjäoikeus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .
_____

Helsingissä 26.11.2024

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri